

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1995-1996

10 JULI 1996

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 488*bis*, b), c) en d), van het Burgerlijk Wetboek en van artikel 623 van het Gerechtelijk Wetboek

(Ingediend door de heer Vandenberghe)

TOELICHTING

De wet van 18 juli 1991 betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand onbekwaam zijn die te beheren, voerde een aantal belangrijke vernieuwingen in met het oog op een betere bescherming van personen die, ingevolge een geestelijke handicap, geacht worden niet in staat te zijn hun goederen zelf te beheren.

Volgens artikel 488*bis*, a), van het Burgerlijk Wetboek kan de meerderjarige die, geheel of gedeeltelijk, zij het tijdelijk, wegens zijn gezondheidstoestand, niet in staat is zijn goederen te beheren, met het oog op de bescherming ervan, een voorlopig bewindvoerder toegevoegd worden, als hem nog geen wettelijke vertegenwoordiger werd toegevoegd.

Krachtens artikel 10, 186 en 622 van het Gerechtelijk Wetboek is een rechter slechts bevoegd binnen de grenzen van het rechtsgebied hem door de wetgever toebedeeld.

De vrederechter is slechts bevoegd in het hem toegewezen kanton waarvan de grenzen territoriaal afgebakend zijn.

Territoriaal is alleen de rechter van de verblijfplaats, of bij gebreke daarvan, van de woonplaats van de te beschermen persoon bevoegd tot kennisneming

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1995-1996

10 JUILLET 1996

Proposition de loi modifiant les articles 488*bis*, b), c) et d), du Code civil et l'article 623 du Code judiciaire

(Déposée par M. Vandenberghe)

DÉVELOPPEMENTS

La loi du 18 juillet 1991 relative à la protection des biens des personnes totalement ou partiellement incapables d'en assumer la gestion en raison de leur état physique ou mental a déjà apporté une série d'innovations importantes destinées à mieux protéger les personnes qui, par suite d'un handicap mental, sont censées ne pas être en mesure de gérer correctement leurs biens elles-mêmes.

La loi susvisée a ainsi inséré dans le Code civil un article 488*bis*, a), disposant que le majeur qui, en raison de son état de santé, est totalement ou partiellement hors d'état de gérer ses biens, fût-ce temporairement, peut, en vue de la protection de ceux-ci, être pourvu d'un administrateur provisoire, lorsqu'il n'est pas déjà pourvu d'un représentant légal.

Suivant les articles 10, 186 et 622 du Code judiciaire, le juge n'a de compétence que dans les limites du territoire qui lui est assigné par la loi.

Le juge de paix n'a de compétence que dans son canton, dont les limites territoriales sont légalement désignées.

Est seul compétent pour prendre connaissance de la demande, le juge de la résidence ou, à défaut, du domicile de la personne à protéger, lorsqu'il s'agit

van de vordering wanneer het een verzoek betreft bedoeld in de artikelen 488*bis*, a) tot k), van het Burgerlijk Wetboek, ingevolge artikel 628, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek.

De vrederechter doet op verzoekschrift uitspraak over elk verzoek dat tot hem is gericht met toepassing van de artikelen 488*bis*, a) tot k), van het Burgerlijk Wetboek, ingevolge artikel 594, 16°, van het Gerechtelijk Wetboek.

Eens de vrederechter gevat, wordt het beheer van de goederen van de beschermde persoon geconcentreerd in één van de 220 kantons. Eén vrederechter voert het beleid met betrekking tot de goederen van de beschermde persoon en beslist over alle te nemen maatregelen.

Het territorialiteitsprobleem rijst, zoals in de wet van 26 juni 1990 op de bescherming van de persoon van de geesteszieke en meer bepaald artikel 35, gewijzigd door de wet van 6 augustus 1993, wanneer de beschermde persoon zijn verblijfplaats wijzigt en deze duurzaam vestigt in een ander kanton.

Een persoonsgericht beheer en controle vanuit het kanton waar de beschermde persoon vroeger verbleef is in sommige concrete gevallen niet meer mogelijk.

Met de zorg voor continuïteit, enerzijds, en persoonsgericht beheer, anderzijds, dient het dossier de beschermde persoon te kunnen volgen in het kanton van zijn duurzaam gevestigd nieuw verblijf, indien wenselijk geacht door een gemotiveerde beslissing van de vrederechter die de maatregel nam of in stand hield na vroegere verzending.

In deze mogelijkheid werd niet voorzien, dit vergt een aanvulling van artikel 488*bis* van het Burgerlijk Wetboek.

De voorlopige bewindvoerder dient van zijn beheersmandaat rekenschap af te leggen aan de beschermde persoon en aan de vrederechter vóór de verzending van het dossier naar een ander kanton, krachtens artikel 627, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek en de noodzakelijke aanvulling van artikel 488*bis* van het Burgerlijk Wetboek.

Teneinde rogatoire opdrachten — dit zijn ambtelijke opdrachten van de ene vrederechter aan de andere krachtens artikel 11 van het Gerechtelijk Wetboek — te willen vermijden met het oog op persoonsgericht beheer dient de vrederechter die de maatregel nam of in stand houdt na verzending, gemachtigd te worden — zo nodig geacht — buiten zijn kanton de te beschermen persoon te gaan horen, waarvan rechtsgeldig proces-verbaal.

Dit geval doet zich vooral voor bij opname in het ziekenhuis of tijdelijke verzorging buiten de ver-

d'une demande prévue aux articles 488*bis*, a) à k), du Code civil et faite en vertu de l'article 628, 3°, du Code judiciaire.

Le juge de paix, saisi par voie de requête, statue sur toute demande qui lui est adressée en application des articles 488*bis*, a) à k), du Code civil et faite en vertu de l'article 594, 16°, du Code judiciaire.

Une fois le juge de paix saisi, la gestion des biens de la personne protégée reste centralisée dans son canton (un des 220 que compte le pays). Ce juge de paix prend toutes les mesures nécessaires afin que les biens soient correctement gérés.

Comme dans la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux, et plus spécialement en son article 35, modifié par la loi du 6 août 1993, il se pose un problème de territorialité lorsque la personne protégée quitte le canton pour installer sa résidence de manière durable dans un autre.

La gestion patrimoniale que le législateur a voulu personnaliser dans le canton où résidait la personne protégée devient alors quelquefois impossible.

D'une part, en vue de la continuité de la gestion et, d'autre part, conformément à la volonté du législateur d'assurer une gestion patrimoniale personnalisée, le dossier doit, dans certains cas, pouvoir suivre la personne protégée dans un autre canton, si le juge de paix qui a pris la mesure ou l'a maintenue après envoi antérieur, décide par ordonnance motivée de transmettre le dossier au juge de paix du canton de la nouvelle résidence.

Cette possibilité de transmettre le dossier n'a pas été prévue et requiert une modification de l'article 488*bis* du Code civil.

L'administrateur provisoire est tenu de rendre compte de sa gestion à la personne protégée et au juge de paix avant que le dossier soit transmis au juge de paix de la nouvelle résidence, suivant l'article 627, 2°, du Code judiciaire, ce qui requiert aussi une modification de l'article 488*bis* du Code civil.

Afin d'éviter des commission rogatoires — délégations faites d'un juge à un autre en vertu de l'article 11 du Code judiciaire — et afin de réaliser une administration personnalisée, le juge de paix qui a pris la décision de placer la personne concernée sous cette administration ou l'a maintenue après envoi, doit, s'il l'estime nécessaire, pouvoir sortir de son canton afin de visiter la personne protégée, ce dont il dresse procès-verbal valable.

Cela se produit surtout en cas d'hospitalisation ou de soins temporaires en dehors de la résidence dans le

blijfplaats in het kanton, of wanneer de vrederechter die de maatregel nam of in stand hield, oordeelt dat het niet aangewezen is een dossier te verzenden, spijs duurzame vestiging in een ander kanton, omdat bijvoorbeeld de beschermde persoon of familie of vrienden de verdere dienstverlening wenst van het oorspronkelijk kanton waarmee hijzelf of de familie of vrienden die hem omringen vertrouwd zijn.

Gelet op de kantonale begrenzing vergt dit een aanvulling van artikel 623 van het Gerechtelijk Wetboek.

Wetgevend initiatief is noodzakelijk gelet op de rechtsonzekerheid ten gevolge van blijvende onenigheid in rechtsleer en rechtspraak van vredege-rechten en arrondissementsrechtbanken, die de belangen van de beschermde personen geenszins dienen.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Overeenkomstig artikel 83 van de Grondwet wordt aangegeven dat deze wet een aangelegenheid regelt als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Artikel 2

De vrederechter zal ook wanneer de persoon voor wie hij een voorlopig bewindvoerder aangesteld heeft, zich in een ander kanton vestigen, bevoegd blijven voor de verdere toepassing van de beschermingsmaatregelen, tenzij hij zou beslissen het dossier over te zenden aan de vrederechter van het kanton van de nieuwe verblijfplaats van de beschermde persoon (zie *infra*: artikel 4).

Artikel 3

Bepaalt dat wanneer overeenkomstig artikel 488*bis*, *d*), tweede zin, (zie *infra*: artikel 4) het dossier overgezonden wordt aan een andere vrederechter, de voorlopige bewindvoerder van zijn beheer rekenschap moet geven aan de beschermde persoon en de (verwijzende) vrederechter.

Artikel 4

Het feit dat de beschermde persoon zich duurzaam vestigt in een ander kanton dan dat van de vrederechter die de voorlopige bewindvoerder aangesteld heeft, zal geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van deze vrederechter (zie *supra*: artikel 2). Krachtens onderhavig artikel kan de vrederechter evenwel beslissen, hetzij ambtshalve, hetzij daartoe aangezocht zijnde, het dossier over te zenden aan de vrederechter van het kanton waarnaar de beschermde persoon zich begeven heeft.

canton, ou encore si le juge de paix qui a pris la mesure ou l'a maintenue n'estime pas devoir transmettre le dossier dans un autre canton, bien que la personne protégée y réside d'une manière durable, par exemple quand celle-ci ou ses amis ou sa famille préfèrent continuer à dépendre du juge de paix du canton où la décision de placer la personne concernée sous cette protection a été prise.

Comme le juge de paix n'a de compétence que dans son canton, une modification de l'article 623 du Code judiciaire s'impose.

L'initiative du législateur s'impose vu l'insécurité juridique née des controverses persistantes dans la doctrine et la jurisprudence des justices de paix et des tribunaux d'arrondissement, controverses qui ne servent nullement les intérêts des personnes protégées.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article premier

Conformément à l'article 83 de la Constitution, il est dit que la présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Article 2

Même lorsque la personne pour laquelle le juge de paix a désigné un administrateur provisoire s'établit dans un autre canton, le juge de paix restera compétent pour continuer à appliquer la mesure de protection, à moins qu'il ne décide de transmettre le dossier au juge de paix du canton de la nouvelle résidence de la personne protégée (*cf. infra* l'article 4).

Article 3

Cet article prévoit que, lorsque, conformément à l'article 488*bis*, *d*), deuxième phrase (*cf. infra* l'article 4), le dossier est transmis à un autre juge de paix, l'administrateur provisoire doit rendre compte de sa gestion à la personne protégée et au juge de paix (qui transmet le dossier).

Article 4

Le fait pour la personne protégée de s'établir à demeure dans un autre canton que celui du juge de paix qui a désigné l'administrateur provisoire, ne portera pas atteinte au pouvoir de ce juge de paix (*cf. supra* l'article 2). En vertu de l'article qui nous occupe, le juge de paix pourra toutefois décider, soit d'office, soit s'il en est requis, de transmettre le dossier au juge de paix du canton où la personne protégée s'est établie.

Artikel 5

Dit artikel laat de vrederechter toe ook buiten zijn kanton de beschermde persoon te bezoeken.

Hugo VANDENBERGHE.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 488*bis*, *b*), § 1, van het Burgerlijk Wetboek wordt tussen het eerste en het tweede lid een nieuw lid ingevoegd luidende :

«Onder voorbehoud van artikel 488*bis*, *d*), tweede zin, blijft de vrederechter die de bewindvoerder heeft aangewezen, bevoegd voor de verdere toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk.»

Art. 3

In artikel 488*bis*, *c*), § 3, eerste lid, van hetzelfde Wetboek worden tussen het woord «jaarlijks» en de woorden «en op het einde» de woorden «en in het geval bepaald in artikel 488*bis*, *d*), tweede zin» ingevoegd.

Art. 4

In artikel 488*bis*, *d*), van hetzelfde Wetboek wordt na de eerste zin de volgende zin ingevoegd :

«Op verzoek van dezelfde personen of ambtshalve kan de vrederechter, wanneer de beschermde persoon het kanton verlaat om zijn hoofdverblijfplaats duurzaam in een ander gerechtelijk arrondissement te vestigen, bij gemotiveerde beschikking, beslissen het dossier aan de vrederechter van het kanton van de nieuwe hoofdverblijfplaats over te zenden. De laatstgenoemde vrederechter wordt bevoegd.»

Article 5

Cet article autorise le juge de paix à visiter la personne protégée également en dehors de son canton.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 488*bis*, *b*), § 1er, du Code civil, entre le premier et le deuxième alinéa, il est inséré un alinéa nouveau rédigé comme suit :

«Sous réserve de l'article 488*bis*, *d*), deuxième phrase, le juge de paix qui a nommé l'administrateur provisoire reste compétent pour l'application de toutes les dispositions du présent chapitre.»

Art. 3

À l'article 488*bis*, *c*), premier alinéa, du même code, les mots «et dans le cas visé par l'article 488*bis*, *d*), deuxième phrase,» sont insérés entre les mots «chaque année» et les mots «et à la fin de son mandat».

Art. 4

À l'article 488*bis*, *d*), du même code, la phrase ci-après est insérée à la suite de la première phrase :

«À la requête des mêmes personnes ou d'office, le juge de paix peut, lorsque la personne protégée quitte le canton pour installer sa résidence principale de manière durable dans un autre arrondissement judiciaire, décider par ordonnance motivée de transmettre le dossier au juge de paix du canton de la nouvelle résidence principale. Ce dernier juge devient compétent.»

Art. 5

Artikel 623 van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld met een tweede lid, luidende:

«De vrederechter kan de beschermde persoon aan wie een voorlopige bewindvoerder werd toegevoegd overeenkomstig artikel 488*bis*, a) tot k), van het Burgerlijk Wetboek bezoeken buiten zijn kanton.»

Hugo VANDENBERGHE.

Art. 5

L'article 623 du Code judiciaire est complété par un deuxième alinéa, rédigé comme suit:

«Le juge de paix peut rendre visite en dehors de son canton à la personne protégée pourvue d'un administrateur provisoire conformément aux articles 488*bis*, a) à k) du Code civil.»